

Kitaabka Daanyeel - Lixdan iyo Kow

Daaha Ka-qaadista Tolmada Nebinimada: Fahamka Riyooyinkii Daanyeel, Axdiga, iyo Waqtiga Shaabadaynta ee Maalmaha Ugu Dambeeya

Jeff Pippenger
2024-01-25

Jibriil wuxuu u yimid Daani'eel cutubka sagaalaad si uu u siiyo xigmad iyo garasho ku saabsan labadii riyo oo lagu muujiyey cutubka siddeedaad.

Oo wuu i ogeysiiyey, wuuna ila hadlay, oo yidhi, Daanyeelow, haatan ayaan u imid inaan ku siiyo xeel iyo garasho. Bilowgii baryootankaagii ayaa amarku soo baxay, aniguna waxaan u imid inaan kuu muujiyo; waayo, aad baa loo jecel yahay; sidaas daraaddeed arrinka garo, oo waxyiga fiiri. Daanyeel 9:22, 23.

Si Daanyeel u helo “fahamka” uu u baahnaa, Jibriil wuxuu u sheegay inuu fahmo labadaba “arrinta” iyo “riyada.” “Arrintu” waxay ahayd riyadii ku saabsanayd ku tumanidda meesha quduuska ah iyo ciidanka, halka “riyada” ay ahayd riyadii muuqashadii Oktoobar 22, 1844. Walaasha White iyaduna waxay carrabka ku adkaynaysaa labadan riyo markii ay inoo sheegtay in Daanyeel uu doonayay inuu fahmo xidhiidhka ka dhexeeya maxaabiistii toddobaatanka sannadood iyo laba kun iyo saddex boqol oo sannadood. Toddobaatanka sannadood waa waxa Jibriil u aqoonsaday “arrinta,” halka “riyadu” ay ahayd laba kun iyo saddex boqol oo sannadood. Daanyeel wuxuu matalaa “kuwa caqliga leh” ee maalmaha ugu dambeeya, marka Jibriil bixiyo fasiraadda laba kun iyo saddex boqol oo sannadood. “Kuwa caqliga leh” waxay gartaan labadaba “arrinta” iyo “riyada” ee ku jira fasiraadda Jibriil; kuwa sharka lehse ma fahmaan. Dadkii Miller-ka raacay waxay fahmeen “arrinta” iyo “riyada,” laakiin si xaddidan oo keliya.

Afarta boqol iyo sagaashanka sannadood ee wakhtiga tijaabada ahaa waxay ahaayeen muddo ku dhisnayd afarta boqol iyo sagaashanka sannadood ee caasinnimada ka dhanka ahayd axdigii “toddobada jeer” ee lagu metelay Laawiyyintii labataan iyo shan iyo labataan iyo lix. Toddobaatankii sannadood ee maxaabiisnimadu waxay ahaayeen wadarta sannadihii oo dhan ee aan dhulka loo oggolaan inuu ku raaxaysto nasashadiisa.

Toddobaadkii uu Masiixu axdiga kula adkeeyey kuwa badan, waxay ahayd sawir muujinaya muranka axdigiisa, sida ay u metelaan laba xilli oo min kun laba boqol iyo lixdan maalmood ah. Toddobaadkaas nebiyadeed waxaa kala qaybiyey iskutallaabta, taas oo astaan u ah shaabadda Ilaah.

“Waa maxay shaabadda Ilaaha nool oo lagu dhigo foodaha dadkiisa? Waa calaamad ay malaa'igtu akhrin karaan, laakiin aan indhaha dadka lagu arki karin; waayo malaa'igta wax halaagta waa inay aragto calaamaddan furashada. Maskaxda wax garadka ahi waxay ku aragtay calaamadda iskutallaabta Kalvari wiilasha iyo gabdhaha Rabbiga korsaday. Dembigii xadgudubka sharciga Ilaah waa laga qaaday. Waxay xidhan yihiin dharkii arooska, oo waxay adeecaan, daacadna u yihiin, amarrada Ilaah oo dhan.” Manuscript Releases, volume 21, 52.

Toddobaadkaas wuxuu astaan u ahaa laba xilli oo min kun laba boqol iyo lixdan sannadood ah, oo lagu kala qaybiyey sharcigii Axadda ee 538, (calaamadda bahalka) kaas oo jaahilnimadu marka hore, dabadeedna baabannimadu, ku tuntay meesha quduuska ah iyo ciidanka. Kun laba boqol iyo lixdan maalmood, Masiixu wuxuu bixiyey markhaatigiisa; dabadeedna kun laba boqol iyo lixdan maalmood oo kale, Masiixu wuxuu isla markhaatigaas ku bixiyey xertiisii. Kun laba boqol iyo lixdan sannadood, Shaydaanku wuxuu bixiyey markhaatigiisa isagoo adeegsanaya jaahilnimo; dabadeedna kun laba boqol iyo lixdan sannadood oo kale, Shaydaanku wuxuu markhaatigiisa ku bixiyey baabannimada.

Axdigii, kaas oo caasinimadii Israa'iil hore dardarday u noqday “dacwaddii” Ilaah, wuxuu ahaa axdigii Laawiyiintii cutubka shan iyo labaatanaad, kaas oo qeexay nasashada dhulka iyo yubileega la ahayd in loo dabaaldego sannad kasta oo afartan iyo sagaalaad ah.

Markaasaa Rabbigu Muuse kula hadlay Buur Siinay, isagoo leh, Reer binu Israa'iil la hadal, oo ku dheh, Markaad gashaan dalka aan idin siinayo, markaasu dalku Rabbiga u dhawri doonaa sabti. Lix sannadood beerkaaga waad beeran doontaa, lix sannadoodna canabkaaga waad manjooyin doontaa, oo midhihiisana waad urursan doontaa; laakiinse sannadda toddobaad dalku wuxuu lahaan doonaa sabti nasasho ah, oo ah sabti Rabbiga loo dhawro; beerkaaga ha beeran, canabkaagana ha manjooyin. Wixii goosashadaada iskii uga soo baxa ha goosan, oo ha urursan canabka geedkaaga aan la manjooyin; waayo, waa sannad nasasho u ah dalka. Oo sabtida dalku waxay idiin ahaan doontaa cunto; adiga, iyo addoonkaaga, iyo addoontaada, iyo midiidinkaaga kiraysan, iyo shisheeyaha kula deggan, iyo xoolahaaga, iyo dugaagga dalkaaga jooga; korriinka dalka oo dhammu wuxuu u ahaan doonaa cunto. Oo waa inaad tirisaa toddoba sabti oo sannado ah, toddoba jeer toddoba sannadood; muddada toddobada sabti oo sannadoodna waxay kuu ahaan doontaa sagaal iyo afartan sannadood. Markaas maalinta tobnaad ee bisha toddobaad waa inaad buunka yubiliiga yeedhsiisaa; maalinta kafaaraggudka waa inaad buunka ka yeedhsiisaan dalkaaga oo dhan. Oo sannadda kontonaad waa inaad quduus ka dhigtaan, oo xorriyad dalka oo dhan uga naadisaan dadka deggan oo dhan; taasu waxay idiin ahaan doontaa yubili; oo nin kastaa ha ku noqdo hantidiisii, nin kastaa na ha ku noqdo reerkiisii. Sannaddaas kontonaad waxay idiin ahaan doontaa yubili; ha beeranina, hana goosanina waxa iskii uga baxa, hana urursanina canabka geedaha aan la manjooyin. Waayo, waa yubili; oo idiinku quduus bay idiin ahaan doontaa; korriinka beertana waad ka cuni doontaan. Sannadda yubiliigan nin kastaa ha ku noqdo hantidiisii. Laawiyiintii 25:1–13.

Muddadii ugu horraysay ee waxsii-sheegidda laba kun iyo saddex boqol ee sannadood, sida toddobaadkii Masiixu ku adkeeyey axdiga, iyo afarta boqol iyo sagaashanka sannadood, waxay si toos ah ula xidhiidhaa “toddobada jeer” ee Laawiyiintii cutubyada shan iyo labataan iyo lix iyo labataan.

Sidaa darteed ogaada oo garta in tan iyo bixitaankii amarka dib loogu soo celinayo oo Yerusaleem lagu dhisayo ilaa Masiixa Amiirka ay ahaan doonaan toddoba toddobaad iyo laba iyo lixdan toddobaad; jidka weyn mar kale waa la dhisi doonaa, iyo derbigana, xataa wakhtiyada dhib badan. Daanyeel 9:2.

Sagaal iyo lixdan toddobaad oo ka bilaabmaya 457 BC waxay ku gaadhayaan baabtiiskii Masiixa iyo bilowgii toddobaadka uu ku adkeeyey axdiga, kaas oo ahaa axdigii “muranka” Ilaah. Hase yeeshee, waxaa jiray toddobaadyo toddobaad ah oo ah (afar iyo afartan sano iyo sagaal), kuwaas oo laga soocay sagaalka iyo lixdanka toddobaad weedha ah “toddoba toddobaad, iyo laba iyo lixdan toddobaad.” Iyadoo laga bilaabay 457 BC, waxaa jiri lahaa afar iyo afartan sano iyo sagaal, taas oo si cad u tilmaamaysa axdiga ku qoran cutubka shan iyo labaatanaad ee Laawiyiintii, iyo dabbaaldega yubiliiga. Afartaas iyo afartan sano iyo sagaalkaas ma ahayn oo keliya calaamad u ah wareegyada yubiliiga, balse sidoo kale waxay ahaayeen calaamad Bentekoste, taas oo ah maalinta kontonaad ee ka dambaysa afarta iyo afartan maalmood ee iidda toddobaadyada.

Afartan iyo sagaalkii sano ee ugu horreeyey ee laba kun iyo saddex boqolkii sannadood, afartii boqol iyo sagaashankii sannadood, iyo toddobaadkii axdiga lagu adkeeyey dhammaantood si toos ah bay ugu xiran yihiin laba kun iyo shan boqol iyo labaatankii sannadood, oo lagu metelay “toddoba goor,” ee ku qoran Laawiyiintii labaatanaad iyo lix. Qayb kasta oo ka mid ah waxsii sheegidda laba kun iyo saddex boqol oo sannadood si toos ah bay ugu xiran tahay “toddoba goor” oo Adventism-ku dhinac dhigay oo diiday sannadkii 1863. “Toddoba goor” waa calaamad u taagan axdiga yubiliiga, sababtaas awgeedna waa in sidoo kale la xuso in markii laba kun iyo saddex boqolkii sannadood ay dhammaadeen Oktoobar 22, 1844, ay sidaas oo kale laba kun iyo shan boqol iyo labaatankii sannadoodna ku dhammaadeen isla maalintaas, waayo Muuse wuxuu ku qoray Laawiyiintii cutubka labaatanaad iyo shan:

Oo waxaad isu tirin doontaa toddoba sabtiyo oo sannado ah, toddoba jeer toddoba sannadood; oo muddada toddobada sabti ee sannaduhu waxay kuu ahaan doontaa sagaal iyo afartan sannadood. Markaas waxaad yeeli doontaa in buunka yubiliigu ka dhawaaajiyo maalinta tobnaad ee bisha toddobaad; maalinta kafaaraggudka waa inaad buunka ka dhawajisaan dalkiinna oo dhan. Laawiyiintii 25:8, 9.

Muddo kasta oo nebiyadeed ee ku jira labada kun iyo saddexda boqol ee sannadood, wuxuu si toos ah ula xidhiidhaa “todobada goor” ee Laawiyiintii lix iyo labaatanaad, oo ay ku jirto maalintii ay labadaas muddo nebiyadeed dhammaadeen. Afartankii iyo sagaalkii sannadood ee ugu horreeyey waxay tilmaameen hawsha dib-u-dhiska iyo soo-celinta Yerusaaalem, taas oo la dhammaystiri lahaa marka dadka Ilaah ay ka soo baxaan Baabuloon. Macbudka waa la dhammaystiray ka hor amarkii saddexaad, sida macbudkii Millerite-kuna u dhammaystirmay ka hor intii malaa’igtii saddexaad iman. Hase ahaatee, dabadeed 457 BC, “jidkii” weli wuxuu u baahnaa “in mar kale la dhiso, iyo derbigii, xataa xilliyo dhib badan.” Isagoo ah Alfa iyo Oomeega, Ciise had iyo goor wuxuu ku muujiyaa dhammaadka wax, bilowga wax; sidaas darteed dabadeed Oktoobar 22, 1844, Milleriyiintu waxay ahayd inay dhammaystiraan “jidkii” iyo “derbigii,” “xilliyo dhib badan” gudaheed.

Walaal White waxay derbiga suugaaneed ee ilaalinta ku wareegsan Yerusaaalem u aqoonsataa astaan u ah sharciga Ilaah, isla markiiba ka dib Oktoobar 22, 1844, kuwa aaminka ahna waxaa loo hoggaamiyey meesha quduuska ah ee jannada, waxayna garteen sharciga Ilaah (derbiga). Si loo garto sharciga Ilaah, oo ay ku jirto Sabtida, reer Miller waxaa dib loogu hoggaamiyey axdigii Israa’iiltii hore. Soo celinta “jidka” suugaaneed waa soo celintii ruux ahaan loo fuliyey markii reer

Miller ay ku noqdeen “waddooyinkii hore” ee Yeremyaah. “Wakhtiyada dhibka badan” ee lagu sheegay in ay jiri doonaan muddadii derbiga iyo jidka la dhisayay, waxay ahayd in la fuliyo 1844 ka dib, waxaana Dagaalkii Sokeeye ee markaas soo dhowaanayay, oo wax yar ka dib ka bilaabmay isla taariikhdaas, uu matalayey wakhtiyadaas dhibka badan.

Hadday daacad ahaan lahaayeen, waxay gaadhi lahaayeen sannadka kontonaad ee astaan ahaan u taagan yubiliiga (halkaas oo addoommada la sii daayo), kaas oo sidoo kale uu metelayay maalinta kontonaad ee Bentekoste (halkaas oo farriinta xorayntu u baxdo dunida oo dhan). Laakiin 1844 dabadeed badankoodu waxay ka horyimaadeen iftiinka Sabtida, oo 1863-na, waxay sidoo kale diideen farriintii Muuse (“toddobadii goor”), taas oo Eliyaah (William Miller) u soo gaadhsiiyey iyaga. Si kale haddii loo dhigo, waxay ka jeesteen “jidka” (waddooyinkii hore) ee ay ahayd inay soo celiyaan oo ay ku socdaan.

Ciise had iyo jeer dhammaadka wuxuu ku muujinayaa bilowga, oo marka masaalka tobanka bikradood lagu celiyo maalmaha ugu dambeeya, hawsha soo celinta Yeruusaalemna mar kale waa in la dhammaystiraa. “Jidka iyo derbiga” waxaa lagu dhisi doonaa “waqtiyo dhib badan leh”. Hadda waxaynu galaynaa waqtiyadaas dhibka badan leh. Oktoobar 22, 1844, wuxuu tusaale u yahay sharciga Axadda ee dhowaan iman doona, sidaas darteed marka ay timaaddo “saacadda dhulgariirka weyn,” ee Muujintii kow iyo tobnaad, jidka iyo derbiga waxaa lagu dhisi doonaa waqtiyo dhib badan leh. Hadda waxaynu waqtiyadaas dhibka badan leh u aqoonsan doonaa “cadhaysiinta quruumaha” ee ay dhalinayso dagaalka Islaamka ee isa soo taraya.

Iyadoo sharraxaysa wixii hore loo qoray ee ku saabsanaa “waqti dhibaataysan,” waxay bixisay sharraxaad lagu qoray buugga Early Writings.

“1. Bogga 33 waxaa ku qoran sidan: ‘Waxaan arkay in Sabtida quduuska ahi ay tahay, oo ay ahaan doonto, derbiga kala sooca reer binu Israa’iil ee runta ah oo Ilaah leeyahay iyo kuwa aan rumaysadka lahayn; iyo in Sabtidu tahay arrinta weyn ee mideyn doonta qalbiyada quduusiinta qaaliga ah ee Ilaah ee sugaya. Waxaan arkay in Ilaah leeyahay carruur aan arkayn oo aan dhawrin Sabtida. Iyagu ma ay diidin iftiinka ku saabsan. Oo bilowgii wakhtiga dhibaataada, waxaa nalaga buuxiyey Ruuxa Quduuska ah markii aannu baxnay oo aannu Sabtida si ka sii buuxda ugu dhawaaqnay.’

“Aragtidan waxaa la bixiyey sannadkii 1847, xilligii ay aad u yaraayeen walaalaha Advent-ka ee xajinayey Sabtida; kuwaasna in yar oo keliya ayaa u haystay in ilaalinteedu ay leedahay muhiimad ku filan oo lagu kala sooco dadka Ilaah iyo kuwa aan rumaysnayn. Hadda waxaa bilaabanaya in la arko rumoobidda aragtidaas. ‘Bilowga wakhtigaas dhibaataada ah,’ ee halkan lagu sheegay, ma tilmaamayo wakhtiga ay belaayooyinku bilaabmi doonaan in la shubo, balse wuxuu tilmaamayaa muddo gaaban oo ka horraysa intaan la shubin, inta Masiixu ku jiro meesha quduuska ah. Wakhtigaas, iyadoo hawsha badbaadintu soo xirmayso, dhibaataadu waxay ku soo degi doontaa dhulka, quruumuhuna way cadhoon doonaan, hase ahaatee waa la xakamayn doonaa si aanay u hor istaagin hawsha malaa’igta saddexaad. Wakhtigaas ayaa ‘roobka dambe,’ ama cusboonaanta ka timaadda joogitaanka Rabbiga, iman doontaa, si ay awood u siiso codka weyn ee malaa’igta saddexaad, oo ay quduusiinta ugu diyaarisoo inay istaagaan muddada lagu shubi doono toddobada belaayo ee ugu dambaysa.” Early Writings,

85.

Waxaa jirta “waqti gaaban” oo ka horreeya xidhitaanka albaabka nimcada, marka “quruumuhu cadhoon doonaan, hase yeeshee waa la xajin doonaa.” Isla waqtigaasna “roobka dambe” ayaa imanaya. “Cadhoonka quruumaha” waa astaan lagu aqoonsaday Muujintii cutubka kow iyo tobnaad.

Oo quruumihii way cadhoodeen, cadhadaadiina way timid, iyo wakhtigii kuwii dhintay in la xukumo, iyo inaad abaalgud siiso addoommadaada nebiyada ah, iyo quduusiinta, iyo kuwa magacaaga ka cabsada, yaryar iyo waaweynba; iyo inaad halligto kuwa dhulka halliga. Muujintii 11:18.

Walaasha White waxay ka faallootaa aayaddan.

“Waxaan arkay in cadhada quruumaha, cadhada Ilaah, iyo wakhtiga kuwii dhintay la xukumi lahaa ay ahaayeen waxyaalo kala go’an oo si cad u kala duwan, midna kan kale daba socday; sidoo kale in Miikaa’iil uusan weli istaagin, iyo in wakhtiga dhibaataada, oo aan tan la mid ahi weligeed jiri jirin, uusan weli bilaabmin. Quruumuhu hadda way cadhaysanayaan, laakiin markii Wadaadkeenna Sare uu dhammaystiro shuqulkiisa meesha quduuska ah, wuu istaagi doonaa, oo xidhan doonaa dharka aargudashada, markaasna toddobada belaayo ee ugu dambaysa waa la daadshin doonaa.

“Waxaan arkay in afarta malaa’igood ay qaban doonaan afarta dabaylood ilaa uu dhammaado shuqusha Ciise ee meesha quduuska ah, dabadeedna ay iman doonaan toddobada belaayo ee ugu dambaysa.” Qoraalladii Hore, 36.

“Cadhaysiinta quruumaha” waxay dhacdaa wax yar ka hor inta aanu xidhmin wakhtiga nimcada, waayo waxaa ku xiga “cadhada Ilaah.” “Cadhada Ilaah” waxay dhacdaa marka wakhtiga nimcadu xidhmo, “wakhtiga la xukumo kuwii dhintay”na wuxuu tilmaamayaa xukun dhaca inta lagu jiro kun-sannadoodka, mana tilmaamayo xukunkii kuwii dhintay ee bilaabmay 1844.

Oo haddana waxaan arkay malaa'ig samada ka soo degaysa, oo haysata furihii yamayska iyo silsilad weyn oo gacanteeda ku jirta. Markaasay qabatay masduulaaggii, abeesadii hore, oo ah Ibliiska iyo Shaydaanka, oo waxay xidhay kun sannadood, oo waxay ku tuurtay yamayska, wayna ku xidhay, oo shaabad bay ku dul saartay, si uusan mar dambe quruumaha u khiyaanayn ilaa kunkaas sannadood la dhammaystiro; dabadeedna waa in muddo yar la sii daayaa. Oo haddana waxaan arkay carshiyo, oo way ku fadhiisteen, xukunkana waa la siiyey; oo waxaan arkay nafihii kuwii madaxa laga jaray maragga Ciise aawadiis, iyo hadalka Ilaah aawadiis, iyo kuwii aan caabudin bahalka iyo sanamkiisa toona, oo aan sumaddiisa ku qaadan fooddooda ama gacmahooda; wayna noolaadeen oo Masiixa ayay la boqor noqdeen kun sannadood. Muujintii 20:1–4.

Xukunka “la siiyey” quduusiinta waxay caddaynaysaa in iyagu ay xukun ku ridi doonaan kuwa sharka leh inta lagu jiro kun-sannadoodka, ee ma aha in iyaga la xukumo.

“Inta lagu jiro kunka sannadood ee u dhexeeya sarakicidda koowaad iyo sarakicidda labaad waxaa dhacaya xukunka kuwa sharka leh. Rasuul Bawlos wuxuu xukunkan u tilmaamayaa

inuu yahay dhacdo ka dambaysa imaatinka labaad. ‘Waxba ha xukumina wakhtiga ka hor, ilaa Rabbigu yimaado; kaas oo iftiimin doona waxyaalaha qarsoon ee gudcurka, oo muujin doona talooyinka qalbiyada.’ 1 Corinthians 4:5. Daanyeelna wuxuu caddeeyaa in markii uu yimid Kan Waayaha Hore, ‘xukunkii waxaa la siiyey quduusiinta Kan ugu Sarreeya.’ Daniel 7:22. Wakhtigan kuwa xaqa ah waxay u talinayaan sidii boqorro iyo wadaaddo Ilaah u ah. Yooxanaa wuxuu Kitaabka Muujintii ku leeyahay: ‘Oo waxaan arkay carshiyo, oo way ku fadhiisteen, xukunna waa la siiyey.’ ‘Waxay ahaan doonaan wadaaddadii Ilaah iyo Masiixa, oo waxay la boqortooyi doonaan isaga kun sannadood.’ Revelation 20:4, 6. Waa wakhtigan sida Bawlos sii sheegay, in ‘quduusiintu ay dunida xukumi doonaan.’ 1 Corinthians 6:2. Iyagoo Masiixa kula midoobay ayay xukumaan kuwa sharka leh, iyagoo falalkooda barbar dhigaya kitaabka qaanuunka ah, oo ah Baybalka, oo go’aan ka gaaraya kiis kasta sida waafaqsan shuqulladii jidhka lagu sameeyey. Markaas ayaa qaybta ay kuwa sharka lihi qasabka ku mutaysanayaan loo qiyaasaa sida shuqulladoodu yihiin; waxaana taas magacyadooda lagaga diiwaangeliyaa kitaabka dhimashada.”

“Shaydaan iyo malaa’igta sharka lehba waxaa xukumi doona Masiixa iyo dadkiisa. Bawlos wuxuu leeyahay: ‘Miyeydaan ogayn inaynu malaa’igta xukumi doonno?’ Aayadda 3. Yuudasna wuxuu caddeeyaa in ‘malaa’igihii aan dhawrin meeshoodii hore, balse ka tegey hoygoodii gaarka ahaa, uu ku xafiday silsilado weligood jira oo gudcur ku hoos jira ilaa xukunka maalinta weyn.’ Yuudas 6.

“Marka kunka sannadood ay dhammaadaan waxaa dhici doonta sarakicidda labaad. Markaas kuwa sharka leh ayaa laga soo sara kicin doonaa kuwii dhintay oo waxay ka soo muuqan doonaan Ilaah hortiisa si loo fuliyo ‘xukunka qoran.’ Sidaas awgeed waxygii wax muujiyey, kaddib markii uu sharraxay sarakicidda kuwa xaqa ah, wuxuu leeyahay: ‘Kuwii dhintay ee kale ma ay noolaan mar kale ilaa kunkii sano ay dhammaadeen.’ Muujintii 20:5. Ishacyaahna wuxuu ka leeyahay kuwa sharka leh: ‘Oo waxaa loo soo wada ururin doonaa sida maxaabiista godka loogu soo ururiyo, oo xabsiga ayaa lagu soo xiri doonaa, oo maalmo badan dabadeedna waa la soo booqan doonaa.’ Ishacyaah 24:22.” Dagaalkii Weynaa, 660, 661.

Sidaas daraaddeed waa caddahay in “ka cadhaysiinta quruumaha” loola jeedo “waqtiyada dhibaataada leh” ee ku soo degaya dunida ka hor intaan xilliga imtixaanku xidhmin, iyo in marka “quruumuhu cadhoodaan,” isla mar ahaantaana “la xakameeyo.”

“Waxaan arkay in cadhadii quruumaha, cadhadii Ilaah, iyo wakhtigii lagu xukumi lahaa kuwii dhintay ay ahaayeen wax kala gooni ah oo si cad u kala soocan, midba kan kale daba socday.” Early Writings, 36.

Waqtiga ay “quruumuhu cadhoodaan,” roobka dambe ayaa bilaaba inuu da’o.

“Waqtigaas, inta hawsha badbaadadu ku dhowdahay xidhitaankeeda, dhib baa dunida ku soo degi doona, quruumuhuna way cadhoon doonaan, hase yeeshee waa la xakamayn doonaa si aanay u hor istaagin hawsha malaa’igta saddexaad. Waqtigaas ‘roobka dambena,’ ama cusboonaysiinta ka timaadda hortiisa Rabbiga, ayaa iman doona si uu awood u siiyo codka weyn ee malaa’igta saddexaad, oo uu quduusiinta ugu diyaariyo inay istaagaan muddada toddobada belaayo ee ugu dambaysa la daadin doono.” Early Writings, 85.

Waxaa jirta xilli ay “quruumuhu cadhoodeen,” hase yeeshee isla mar ahaantaasna “waa la xannibay.” Markaas ayuu Masiixu dhisaa boqortooyadiisa ammaanta leh, waayo, boqortooyadiisa wuxuu dhisaa wakhtiga roobka dambe.

“Roobka dambe waxay ku soo degaysaa kuwa daahirka ah—markaas dhammaantood way heli doonaan sidii hore.

“Marka afarta malaa’ig la sii daayo, Masiixu wuxuu dhisi doonaa boqortooyadiisa. Roobka dambe ma helo qofna marka laga reebo kuwa samaynaya wax kasta oo ay kari karaan.” Spalding and Magan, 3.

Labada tuduc ee ka horreeya ee laga soo qaatay Early Writings waxay caddaynayaan in marka quruumuhu cadhoodaan, isla markaana isla waqtigaas “la xakameeyo,” afarta malaa’igood ay celiyaan afarta dabaylood. Sidaas daraaddeed, cadhoobidda quruumaha waxaa lagu matalayaa “afarta dabaylood.” Waxay kaloo xustay in wakhtiga ay afarta malaa’igood quruumaha cadhaysan xakameynayaan, roobka dambe uu iman doono. Muddada wakhtiga ah ee bilaabmata marka roobka dambe yimaado, taas oo sidoo kale ah marka quruumuhu cadhoodaan, hase yeeshee la xakameeyo, waxay sii socotaa ilaa Miikaa’iil istaago oo wakhtiga imtixaanka aadanuhu xidhmo. Muddadaas wakhtiga ahi waa muddada ay badbaadadu xidhmayso, sidaas darteedna waxay ka dhigan tahay shaqadii ugu dambaysay ee Masiixu ku qabanayo Quduuska ugu Quduusan, taas oo lagu aqoonsaday inay tahay muddada uu ama dembiyada dadka ka tirayo ama magacyadooda ka tirtirayo buugaagta xukunka. Muddadaas wakhtiga ah, marka malaa’iguhu hayaan afarta dabaylood, waa wakhtiga shaabadaynta ee boqol iyo afar iyo afartan kun.

Islaamka hoogga saddexaad waa quwadda “ka cadhaysiisa quruumaha,” oo hoogga saddexaadna wuxuu yimid Sebtembar 11, 2001, hase ahaatee Islaamka isla markiiba “waa la xakameeyey.” “Dabaysha bari” waa astaan u taagan Islaamka, oo Ishacyaahna wuxuu “dabaysha bari” ku tilmaamaa “dabaysha kulul,” taasoo Ilaah “celiyo” (xannibo). Dagaalka Islaamka si isdaba joog ah ayaa loogu muujiyey sidii naag foolanaysa, waayo waa dagaal sii kordhaya oo billowday Sebtembar 11, 2001, markii malaa’igtii xoogga badnayd ee Muujintii siddeed iyo tobnaad soo degtay, sida lagu calaamadeeyey duminiddii dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York.

“Haddaba ma waxaa timid hadalkii aan ku dhawaaqay oo ahaa in New York lagu xaaqi doono hir-mawjad weyn? Tan weligay ma aanan odhan. Waxaan idhi, anigoo eegaya dhismayaasha waaweyn ee halkaas laga taagayo, dabaqba dabaqa ka sarreeya, ‘Maxaa muuqaallo laga argagaxo ay dhici doonaan marka Rabbigu kaco inuu dhulka si weyn u gariiriyo! Markaas ayaa erayada Muujintii 18:1–3 rumoobi doonaan.’ Dhammaan cutubka siddeed iyo tobnaad ee Muujintii waa digniin ku saabsan waxa dhulka ku soo socda. Laakiin iftiin gaar ah kama aanan helin waxa ku soo socda New York, marka laga reebo inaan ogahay in maalin maalmaha ka mid ah dhismayaasha waaweyn ee halkaas yaal lagu soo ridi doono rogrogashada iyo afgembinta xoogga Ilaah. Iftiinka la i siiyey ayaan ku ogahay in baabbi’in dunida ku jiro. Hal eray oo Rabbiga ka yimaada, hal taabasho oo xooggiisa weyn ah, oo dhismayaashan waaweyn way dumi doonaan. Muuqaallo ayaa dhici doona, cabsi badnidooda aanan qiyaasi karin.” Review and Herald, July 5, 1906.

Jaantusyadii 1843 iyo 1850 Islaamku waxa lagu metelay “fardo dagaal.” Muujintii cutubka sagaalaad, halkaas oo lagu soo bandhigay Islaamka hoogga koowaad iyo kan labaad, dabecadda Islaamka waxa lagu aqoonsaday magaca boqorka Islaamka.

Oo iyana waxay lahaayeen boqor ka taliya, kaas oo ah malaa’igta yamayska aan gunta lahayn; magiciisuna afka Cibraaniga waa Abaddon, laakiin afka Giriiggana magiciisu waa Apollyon. Muujintii 9:11.

Aayaddan oo ah cutubka SAGAALAAD, aayadda KOW IYO TOBAN, si nebiyad ah bay u muujinaysaa in, ha lagu metelo Axdigii Hore (Cibraaniga) ama Axdiga Cusub (Giriigga), dabecadda Islaamku tahay Abaddon ama Apollyon. Labada magacba waxay ka dhigan yihiin “burbur iyo dhimasho”.

“Malaa’igta ayaa haya afarta dabaylood, kuwaas oo lagu matalay faras cadhooday oo doonaya inuu iska gooyo xadhigga oo ku yaaco oogada dhulka oo dhan, isagoo jidkiisa ku sida hallig iyo dhimasho.” Manuscript Releases, volume 20, 217.

Afarta dabaylood waa faraska cadhaysan ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, kaas oo doonaya inuu iska furo xayndaabkii. Mid ka mid ah astaamaha waxsii sheegista ee faraska cadhaysani waa in la xannibay, hase yeeshee uu doonayo inuu iska furto oo uu keeno “burbur iyo dhimasho” dunida oo dhan dusheeda.

Waxaan sii wadi doonaa ka hadalka mawduucyadan maqaalka xiga.

“Hooggii dadka Ilaah haddii ay lahaan lahaayeen dareen ku saabsan halligaadda soo fool leh ee kumanyaal magaalooyin ah, kuwaas oo hadda ku dhow in gebi ahaanba sanamcaabud loo dhiibo! Laakiin qaar badan oo ka mid ah kuwii ay ahayd inay runta ku dhawaaqaan ayaa walaalahood eedaynaya oo xukumaya. Marka xoogga beddelidda ee Ilaah uu maskaxaha ku soo dego, isbeddel muuqda ayaa iman doona. Dadku ma yeelan doonaan rabitaan ay ku dhaliilaan oo ay ku dumaan. Ma istaagi doonaan meel ka hor istaagta iftiinka inuu dunida u ifo. Dhaliishooda iyo eedayntoodu way joogsan doonaan. Awoodaha cadowgu waxay isu abaabulayaan dagaal. Iskahorimaadyo culus ayaa inoo yaal. Isku soo dhowaada, walaalahayga iyo walaalahayga dumarka ahow, isku soo dhowaada. Masiixa la midooba. ‘Ha odhanina, Isbahaysi,... hana ka cabsannina cabsidooda, hana baqina. Rabbiga ciidammada qudhiisa quduus ka dhiga; isagaana ha idiin ahaado cabsidiinna, isagaana ha idiin ahaado baqdintiinna. Oo isagu wuxuu idiin ahaan doonaa meel quduus ah; laakiinse labada qolo ee reer binu Israa’iil wuxuu u ahaan doonaa dhagax lagu turunturoodo iyo dhagax gef lagu qaado, dadka Yerusaaalem degganna dabin iyo qool. Oo qaar badan oo iyaga ka mid ah way ku turunturoon doonaan, way dhici doonaan, way jabi doonaan, waa la dabin gelin doonaa, waana la qaban doonaa.’”

“Adduunyadu waa masrax. Jilayaasheeda oo ah dadka deggan waxay isu diyaarinayaan inay kaalintooda ka gutaan riwaayadda weyn ee ugu dambaysa. Ilaah indhaha lagama hayo. Dadweynaha waaweyn ee aadanaha dhexdooda ma jiro midnimo, marka laga reebo marka dadku isu bahaystaan inay gaadhaan ujeedooyinkooda danaysiga ah. Ilaah wuu daawanayaa. Ujeedooyinkiisa ku saabsan kuwa isaga ku caasiyoobay way rumoobi doonaan. Adduunyada

laguma dhiibin gacmaha dadka, in kastoo Ilaah u oggolaanayo canaasiirta jahawareerka iyo nidaam-darradu inay taliso in muddo ah. Awood hoosta ka timaadda ayaa ka shaqaynaysa inay keento muuqallada waaweyn ee ugu dambeeya ee riwaayadda,—Shayddaanka oo u imanaya sidii Masiixa, oo ku shaqaynaya khiyaanada oo dhan ee xaq-darrada dhexdeeda kuwa isku xidhaya ururro qarsoon. Kuwa isu dhiibaya damaca isbahaysiga waxay fulinayaan qorshayaasha cadowga. Sababta waxaa raaci doona natiijada.”

“Xadgudubku wuxuu ku dhow yahay inuu gaaro xadkiisii ugu dambeeyey. Jahawareer baa dunida ka buuxa, cabsi weynina mar dhow bay ku soo degi doontaa dadka. Dhammaadku aad buu u dhow yahay. Innaga runta naqaan waa inaynu isu diyaarinno waxa dhawaan ku soo degi doona dunida iyada oo ah lama-filaan wax walba qariya.” Review and Herald, September 10, 1903.